

Numerul 14.

Oradea-mare 7/19 aprilie 1896.

Anul XXXII.

Călugărița.

(Fine.)

Cele două ciasuri de cântece în mijlocul nopții nu-mi părură lungi, din pricina că me ținea robit studiul atâtor capete ce se mișcau în lumina slabă a luminărilor de ceră și a vecinicelor candelă, capete care unele erau pline încă de gânduri și patimi pământești, altele evlaviose peste măsură, iar altele cu judecata dusă.

Intr'una din strane se află chipul de Madonă, în cealaltă Odalisca, amândouă așa de frumoase și așa de nenorocite.

Aș fi putut să stau astfel până la ziua și îmi părură rău când auzii trăgând clopotele pentru sfârșitul slujbei.

A doua zi, veni ră părinții tinerelor fete și frațele lor. Le vorbii cât putui mai cu elocință, dar toate fură înședat. Muma era o femeie slabă, care nu știe decât să ofteze și să plângă, tatăl era un om aspru și fiul un mojiic.

Nu mai vedui pe cele două surori, căci fură ținute închise și trebuiră să postescă totă ziua.

Ele atât se rugară ca să aibă o întrevorbire cu tatăl lor, încât în cele din urmă se înduplecă și el și ceru să le aducă. Sfârșite de fome și de plâns, ele se aruncară la picioarele lui și se rugară cu umilință să le cruțe.

Dar de ôrece remase neînduplecat, Veniamina se sculă de jos și-i spuse curat că n'are să o potă silii să se facă călugăriță nici o putere de lume, — chiar de ar lăsa-o să móră de fome.

C. A. ROSETTI.

Tatăl eră un om fôrte iute; sângele i se urcă intr'atâta la cap, încât ochii îi eșiră din orbite și plecă din odaie cu un gest amenințător.

Peste câțeva vreme se întorse cu un bici în mână și porunci fiului seu să-și biciuiască surorile de față cu el, până ce vor fâgădui supunere.

Evghenia apucă tremurând în brațe genuchii tatălui și fratelui ei și se rugă s'o cruțe de pedepsă. Dar cine o ascultă?

Veniamina sta cu brațele încrucișate și nu dicea nici o vorbă.

Chiar de la cele dintâi lovituri Evghenia, fiind mai slabă, fâgădui și jură, să facă tot ce-i vor cere; primia să se jertfescă, dar chinul acela nu-l putea suferi.

Privirea desprețuitoare a surorii sale e pedepsi pentru slăbiciunea ei. Veniamina se lăsă s'o biciuiască, fără să plângă; ea eră hotărâtă, să lase s'o bată până ce o omori-o, astfel că tatăl trebui el însuș să dică fiului seu să inceteze.

Diminșta biserica eră înșesată de lume. Episcopul venise și fu primit cu mari onoruri. Mie îmi zvîcniă inima, par că ar fi fost să ved mórtea cuiva. Ușa bisericeii se deschise de odată și sub strălucitorea lumină a luminărilor se iviră amêndeue fetele cele frumose, galbene la față par că ar fi fost mórte, imbrăcate numai cu o cămașă de lână, lungă, albă, fără încălțăminte, cu pèrul lor minunat, despletit pentru cea din urmă oră.

Evghenia își impreunase mânilor și se uită spre cer ca o Magdalenă; ea se află între doue călugărițe bêtâne. Veniamina cu pumnii înceștați se împotrivi până la sfêșit. Doue călugărițe puternice, una cu un nas adus, cealaltă cu o figură de căne mops, o apucaseră de amêndou brațele și o târiră până la altar, unde amêndonue surorile fură culcate una lângă alta cu fața pe lespeși. Călugărițele le acoperiră cu niște mantale albe, care mi se părură că sêmănă cu aripile pasărilor răpitoare, și episcopul le citi rugăciuni de morți. Pe urmă le puseră să se ridice în genuchi și le întrebă de trei ori, decă se făceau călugărițe de bună voie? Veniamina tăcu într'una; Evghenia șopti: „da“.

Atunci episcopul luă niște fôrfeți mari, de aur, și peste o clipă pèrul lor zăcea pe pământ, al uneia ca niște znopi de aur, al celeialalte ca niște pene de corb.

Un singur suspin ieși din pieptul Veniaminei, pe când Evghenia începă să plângă cu hohot. Dar plânsetul le fu înăbușit cu cântece și rugăciuni, căci nu trebuia nimeni să șcie că fuseseră călugărițe cu sila; nu mai eră voie.

Pe urmă începă investmântarea. Fiecare bucată fu sfinșită, binecuvântată și pusă pe ele inșoșită de rugăciuni.

Pe urmă aședară doue icône mari pe niște vèluri de dantelă pe care trebuiau să le ție ele cu o mână, iar în cealaltă mână să ție câte o luminare. Așă trebuiau să stea doue ciasuri, și lumea, care sârută icônele, întrebă:

— Cum te chiamă?

— Și ele trebuiau să răspundă:

— — Veniamina, pécătosa . . . Evghenia pécătosa.

Dar Veniamina nu răspundea nimic. Ea sta ca o statuie și se uită câtră cer, pe când Evghenia ținea ochii plecați și răspundea șoptind.

Eu rămăsei ascuns în întunericul bisericeii, pe când ieșiau. Pe urmă me apropiă de surori, sârutai icônele și șoptii:

— Fiți bărbate și Dumneșeu nu vè va lăsă!

Ele nu se mișcară, ca și cum n'ar fi aușit nimic. Eu rămăsei, până ce aușii afară pe surugiu plesnind din bici și zângănitul clopotelor de la cai cari așteptau gata. Me mai oprii odată la ușe și me mai uitai cu o ultimă lungă privire la nenorocitele surori.

Astăzi mănăstirile sânt secularisate. Înainte de patruzeci de ani n'are nimeni voie să se facă călugăr séu călugăriță, averile cele mari sânt risipite; nu se mai găsec martire ca acestea, dar tot de odată a pierit și suflarea de poezie a mănăstirilor, pentru că elementul dramatic lipseșce și nu mai sânt la mănăstiri frumuseși care se mișce inima călătorilor.

Pe vremea aceea eram fôrte măhnit și căutam în poezii mângâiere și uitare, când gândul la cele doue ființe din biserică îmi fură somnul.

Veniamina, care s'a împotrivit cu atâta energie, a dus o viêtă model. Sora pentru care fuseseră jertfită și care eră mai puțin frumôsă și mai puțin inzestrată de natură decăt dênșă, fu fôrte nenorocită în căsătorie și-și pierdă totă averea. Și Veniamina o luă lângă dênșă și-i crescă copiii, ca și cum ar fi fost ai ei.

Părinții, cari le zidiseră o casă, veniau să-și vedă fetele și le cereau iertare că fuseseră așă de fără milă cu ele și le nimiciseră viêtă. Dar Veniamina eră fiica cea mai supusă și mai bună.

Astăzi pèrul îi e alb ca zăpada, dar e tot frumôsă și pe față i se citeșce o liniște sufletescă nespusă. Și-a dus viêtă fără să se plângă, cu bărbăție.

CARMEN SYLVA.

Ispita

Ei, acum te uiți la cană,
Că s'a spart! Dar dă-o 'n foc!
Nu-mi fii inimă dușmană
Când veși reul lângă mine —
Haide prinde-me mai bine
De mijloc!

Uite-mi hainele, ca spuma;
Le-am țesut cu mâna mea.
Dici în gândul teu acuma:
»Ce mai puiu de căprioră!
»Veși, așă o veduvioră
Mi-ar plăcê!»

Ha, ha, ha! Să-ți mERGă veste
De șiret! . . . Ei, cine-mi ești!
Tragi cu ochiul la neveste;
Treci prin sate ca 'mpêrații!
Da' te-or bănuî bărbații
Și-o păteșci!

Spune-mi drept: ți-au spus vr'odată
Popii, că pécate-ți scriu
Decă 'mbrățișezi vr'o fată?
Să nu-i creși! Ei șciu Psaltirea,
Dar ce foc o fi iubirea
Nici nu șciu.

Nu-ți plac ochii verzi? Ei, iacă!
 Uite-ai mei! Nu te uită
 Prea cu dor, că pot să-ți placă!
 O, sînt tineri deci și sute
 Cari ar vré să mi-i sărute
 Și eu ba!

Hoșule! Te uiți la mine;
 Știu eu, ce gîndești acum,
 Că de-aceea ți-e rușine —
 Eu de-aș fi flăcău odată,
 Nu m'aș rușină de-o fată
 Nici decum.

Iaca . . . stau pe la fântână!
 Dă-mi cărligul . . . Aoleu!
 Nu me strînge-așă de mână!
 Nu m'ai strîns? Și-ți vine-a plînge?
 Haid degrabă și me strînge,
 Că eu vreau.

Crezi că nu? Ba cum s'arată
 Știi tu, fata cum s'o 'mpaci.
 Ori te superi tu pe-o fată
 Când o stringi și ea te 'njură?
 N'ai pățit? Ia taci din gură
 Că te faci! . . .

Și mi-e cald! Și uite 'n față
 Sînt aprinsă; și deu nu,
 Nimeni nu m'a strîns în brață
 Mijlocelul meu frîngîndu-l —
 Décă n'ai de-acuma gîndul
 Póte tu!

Vrei să bei? Și nu ți-e tîmă
 Că mi-e olul descîntat?
 Cine bea să pórte sîmă
 Să sărute pe stăpîna
 Olului . . . nu pune mîna,
 Că te bat!

Ei, me duc acum. De sîră
 Iarăș viu! Și spune-mi drept
 Vii și tu? Te 'ntîmpin iară
 Ca și ieri, cu vase pline!
 Nu veni! . . . Și să știi bine
 Că te-aștept!

George Coșbuc

Cornurescu e fôrte supêrat.
 Niște ștregari, trecînd pe lângă el, i-au strigat:
 — Incornuratule!
 Nevéstă-sa, ca să-l liniștîscă, îi dice:
 — Lasă, dragă, nu te supêră; o să le vie și lor rîndul . . .

Rip van Winkle.

O scriere posthumă a lui Knickerbocker de *Irwing*.

Ori și cine carele a făcut un voiagiu pe Hudson, trebuie să-și aducă amînte de munții Kaatskill. Aceștia sînt o ramură dismembrată a familiei mare Appalachian, cari se vîd spre apus de la țîrmure, rîdicîndu-se la o nălțime nobilă și dominînd peste tot țînutul din giur. Ori și ce schimbare de sezon, ori și ce schimbare de timp și intr'adevăr tóte orele de țî produc óre-care schimbare în colórea magică și în umbra acestor munți și pentru asta ei sînt considerați de tóte femeile casnice, din apropiere și din depărtare, de barometri perfecți. Décă timpul e frumos și statornic, aceia-s invîliți în vînet și purpur și își desemnîză în linii mîrețe formele lor pe cerul curat de sîră; dar câte-odată, când tot țînutul e fără nori, ei totuș își adună o pîlărie sură de vapor pe lângă vîrfurile lor, care în rađele ultime a sórelui ce apune, luminîză ca o corónă de glorie.

La piciorul munților acestora frumoși, cîlătorul a trebuit să observe fum, cărligîndu-se și rîdicîndu-se de asupra unui sat, a cărui acoperișe de șindile lucesc printre arbori tocmai unde horisonul cel vînet se mes-tecă cu verdéța prospétă a țînutului. Acela e un sat fôrte vechiu, fiind fondat în timpurile mai de demult de cutare colon holandez, tocmai pe când a început a guverná bunul Petru Stuyvesant (fie-i țîrina ușóră) și acolo mai stau câteva căși bîtrîne zidite de coloniștii cei dintîiu, din cărămiđi galbene și înguste, aduse din Holandia, avînd ferești la lațuri și coperișe ca fureuța, cu cocoși de vînt în vîrf.

În satul acesta și tocmai în una dintre cásile astea, (cari vorbind adevêrul, erau róse de timp și bătute de vremuri) trăia un om, — pe când țîera acésta erá înecă o provință a Britaniei mari, — simplu, de un naturel fôrte bun, cu numele Rip van Winkle. El erá un descendent de a van Winklilor, cari au figurat așă galant în đilele cavalerești a lui Petru Stuyvesant și au fost cu el la asediul fortului Christina. El, ce-i drept, a moștenit fôrte puțin din caracterul marțial al străbunilor sei. Am observat că erá un om simplu, de un naturel bun, dar erá și mai mult, un vecin bun, lăsător și un bărbat care sta sub călțiunii femeii sale. Tocmai impregiurării ultime avea el de a-ș mulțámî blîndeța sa, care i-a cástigat lui așă poporalitate universală, pentru că barbații aceia sînt mai ascultători și iubitori de pace cari stau sub disciplina unei muieri. Temperamentul lor, fără indoiélă, devine lăsător și conciliant în furia crudă, plină de necas și o căzanie din bucătărie, e mai mult vrednică ca tóte predicele din lume despre virtute, paciență și suferința îndelungată. O guriță de muier, pentru acea în unele privințe, trebuie considerată de un dar de suferit și decă-i așă, van Winkle erá deplin dărîut.

Atáta e sigur, că el erá un favorit mare în ochii femeilor din sat, cari, — după cum e datina secului iubit, i țîneau lui partea în tóte certele sale familiare și nici odată nu smintiau, de câte-ori desbăteau afacerile sale casnice la tors sîra, să nu pună vina tot pe madame van Winkle. Copiîi din sat tresăriau de bucurie când îl vedeau că el se apropie. El asistá la jocurile lor, se jucá cu ei de a miza, de-a mîța-órbă și le spunea la povești lungi despre duhuri, strigoi și Indiani. De câte-ori colindá el pe afară din sat, totdeauna erá impregiurat de o grupă de copii, cari se acățiau

de mănecariul lui, i se suiau in spate și făceau o mie de glume cu el fără pedepsă, și nici un câne n'ar fi lătrat pe el in tot giurul.

Scăderea cea mai mare in naturelul lui Rip eră o aversiune neimpăcată față de ori și ce lucru profitabil. Aceea inse n'o putem dice, că el n'ar fi avut statornicie, pentru că el eră in stare să ședă tótă ziua pe un bolovan umed, c'o rudă de unghiță, cât lancea unui Tătar de lungă a mână și să pescuiască tótă ziua fără murmur de și el nu eră incurăjat nici prin o ródere de rimă. Eră in stare să vagabundeze c'o pușcă de paseri pe umér, cu orele intregi prin păduri și prin mocirle, pe dél in sus și pe dél in jos, ca să pótă pușcă vre-o veveriță séu vre-o cățiva porumbi sélbatici. Nici odată nu refusă să ajute la vecini la ori și ce lucru greu și eră cel dintéiu la desdiocatele voióse de cucuruz pe la toți ómenii, séu la facerea gardurilor. Tóte femeile din sat aveau datina să-l trimită pe el in comisiuni de a lor, de cari bărbații nu voiau să șcie. Cu un cuvânt, Rip eră gata să se apuce de tóte afacerile altora, ca de ale sale, numai ce privește datorința față de familia sa și să-și țină moșia in ordine, aceea o aflá el de imposibilă. De faptă el a declarat, că nu i se plătése să lucreze la moșia sa; locurile lui erau cele mai bătute de Dumneđu in tótă țera; tóte treburile mergeau acolo reu și voiá să mérgă reu in ciuda lui. Gardurile lui totdeauna se huluiiau, vaca lui totdeauna se rătăciá prin curechișce, buruienile erau sigure că cresc mai bine pe locurile lui, ca in ale altora; plóia totdeauna își făcea o hudă prin coperiș tocmai când astupá alta, așá că moșia lui tótă se sfărímá parțelá după parțelá până când lui nu i-o mai remas alte locuri decât unul de secară și altul de grumbe, dar și ácelea erau in starea cea mai rea in tot giurul.

Copiii lui așá erau de zdrențioși și de sélbatici ca și când n'ar fi fost a nimerui. Feciorul lui Rip, un ștregar incepător ca și el, promitea să-i moștenescă atât datinele, cât și hainele lui cele vechi. Pe acesta il vedeai in generai tropotind ea un vișel pe lângă șoldurile mamei sale, imbrăcat intr'o păreche de cioreci de a tatá-so, pe cari el se trudiá mult ca să-i țină c'o mână in sus, tocmai cum fac damele cele fine cu toaleta lor pe vreme rea.

Pe lângă tóte acestea, Rip van Winkle eră unul dintr'a acei fericiți nătărăi, cu dispozițiuni bune inse, cari iau lumea ușor, mánăncă pâne albă séu négrá, după cum se nimereșce și mai bine voiesc să rabde fóme pentru un hănuț, decât să lucreze pentru un florin. Décá ar fi fost lăsat de sine, el ar fi fluerat tótă ziua in destulit, — dar femeia lui tótă ziua itocorosá in urechi despre reutatea și lenea lui care va ruiná tótă familia. Diminéța, la amiéđi și nóptea, limba ei fără incetare, i umblá și tot ce dicea séu ce făcea el, eră sigur că va produce un torent de elocință casnică. Rip avea numai o cale ca să replice la căzaniile aceste, care prin folosire désă i s'a prefăcut in datină. El da din umere, clătiná din cap, își rădicá ochii in sus, dar nu dicea nimic. Acésta, fireșce, provocá alt povoiu din partea muierii, incát, el eră constrins să se retragă și să se așede pe pomnol după casă, unicul loc carele, vorbind drept, li se cade bărbaților de sub călțiuni.

Singurul aderinte de casă, ce mai avea Rip, eră cănele seu lupul, carele inse tocmai așá suferiá ca și stăpănu-so, pentru ca jupánesa van Winkle il considerá de companionul seu in lene și totdeauna avea un ochiu reu pe lupul, — ca și când el ar fi de vină, că stăpănu cásii umblá așá de a le-la. I drept că el avea tóte ca-

litățile bune a unui câne harnic: eră atât de curagios, cât și de bun scrutător prin păduri, dar ce curagiu póté resistá unei limbi de muiere care nu mai incétá cu ocările ei! In momentul când intrá lupul in casă, crésta lui i picá, códa și-o aședá séu o luá cárligată intre picióre, el mirosiá in giur cu un aier de furci — aruncând o privire vintrișá și lungă la madame Rip și la cea mai mică mișcare a ei, după o mătură séu un vătrar, el sáriá pe ușe afară hăuind.

Vremile deveniau tot mai rele, după cum se grămădiau anii de căsătorie pe capul lui Rip. Un temperament aspru se mai in móie cu bérânețele, dar o limbă ascuțită e singurul instrument, care nu se toceșce de folosirea désă. Până la óre câtva timp el se mai consolá mergénd de acasă și frecventând un club de invéțați, filosofi și de alte persóne rele sáteșci, care își ținea sesiunile sale sub umbra unei sálei in apropierea crășmei insemnate cu un portret ros a Májestății sale regelui Georg a III.

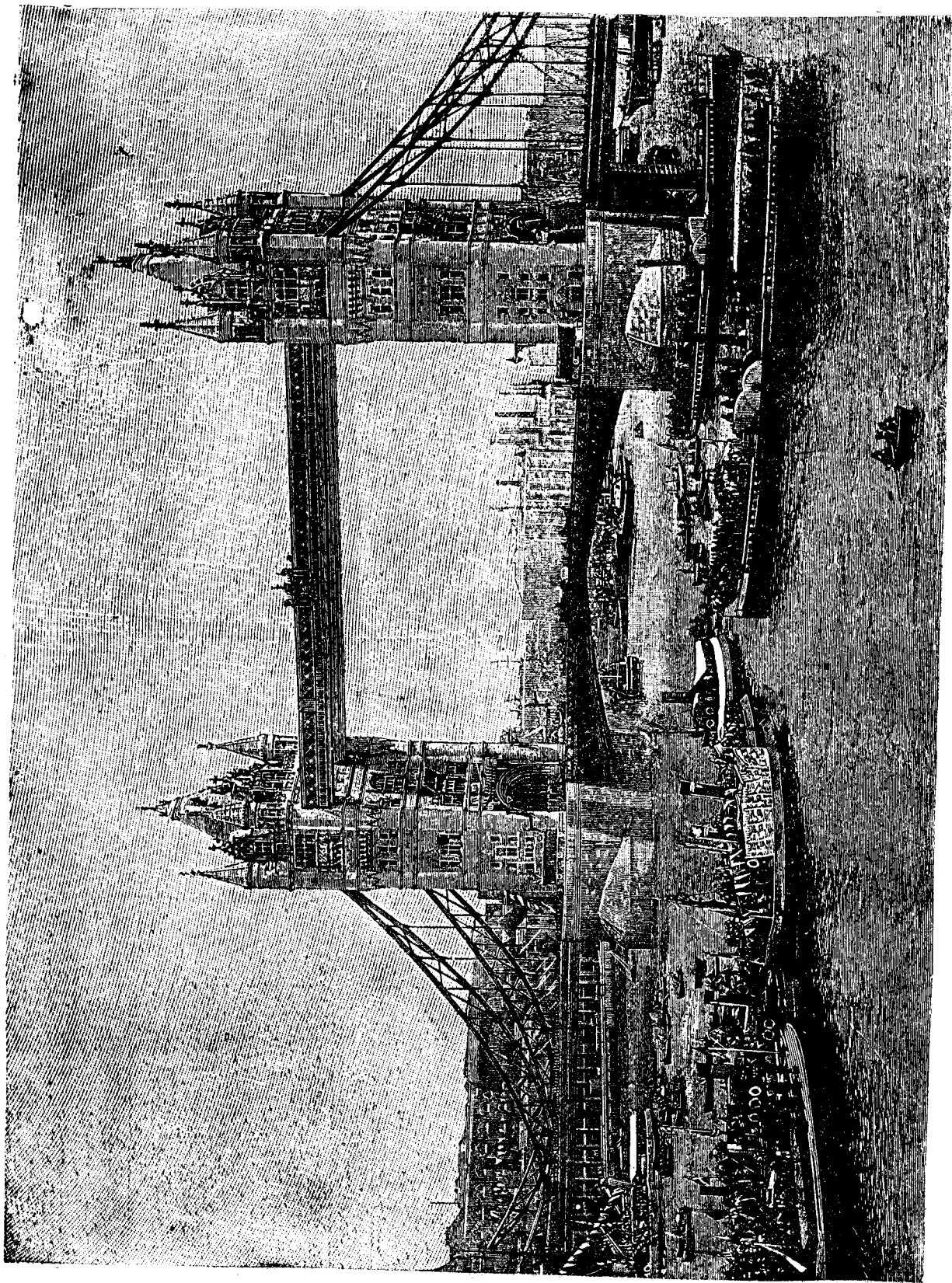
Ací avea ei datina să ședă la umbră in ăilele cele lungi, călduroșe și molipsitóre de vérá, spunénd la povești lungi, făr de capét, somnoróse, despre nimica. Dar ar fi fost vrednic și pentru un diplomat să asculte discursurile lor profunde cari câte-odată se nășceau, decá din intémplare le picá amână vre o gazetă vechie remasá de vre-un călétor. Cât de serbătoreșce șcieau ei ascultá la conținutul ei silabisat de invéțătorul Derrick van Bummel, un om mic, sprinten și tare invéțat, pe carele nu l'ai fi putut spáriá nici cu cel mai gigantic cuvânt din dicționar, — și cât de cuminte șcieau ei deliberá despre intémplările publice câteva luni după ce au trecut.

Opiniunile complotului acestuia erau complet controlate de Nicolau Vedder, patriarchul satului și ospétarul din apropiere, carele șdeea pe un scaun de diminéța până séra inaintea crășmei, mișcându-se numai atáta cât să remână tot in umbra unui arbore mare așá, că vecinii puteau numérá orele prin mutarea lui acurat, ca prin un orologiu de sóre. É adevérat că el arareori se auđiea vorbind, ci trágea din pipă necontentit. Aderenții lui (pentru că toți ómenii mari își au aderenții lor) il înțelegeau perfect și șcieau care e părerea lui. Décá ceva se cetiá séu se referá, ce nu-i plăcea lui, atunci se observá pipând vehement și slobođin la fumuri scurte, dese și fluerátore; dar decá i plăcea, atunci mai inghițiá fumul, trágéndu-l incet și lin, de se făceau nori plăcuți pe de-asupra lui, — câte odată luându-ș pipa din gurá și lăsând vaporul cel cald cárligându-se pe lângă nasul lui și dând din cap, eră un semn de aprobare perfectă.

Și de la ședințele acestea a fost pe urmă improșcat nefericitul Rip de femeia sa rea de gurá, care c'o falcă in cer și cu una pe pámént, ca un vifor se aruncá pe adunarea acésta liniștită, numind pe toți membrii ómeni de nimica și nici personagiul august. ênsuș Nicolaus Vedder, nu eră cruțat de limba ascuțită a acestei femei teribile, aruncându-i in față, că și el i incuragézá bărbatul in datinele sale cele rele. In fine sërmanul Rip eră pe ací să despereze; singura lui alternativă, ca să scape de lucrarea moșiei și de ocáritul muierii, a remas să-și ieie pușca pe umér și să colindeze prin păduri. Pe acolo câte-odată se aședá sub un arbore și își împărțiá merindea cu servitorul lupul, cu care simpatisá, fiind ambii soți de suferință.

(Va urmá.)

Dr. T.

Noul pod cu turnuri in Londra.

Măritişul.

„Mam urît de şedători . . .
 „Luni mi-aprinserdă fuiorul
 „Nişte mişei de feciori
 „Şi-mi stricară rischitorul . . .
 „Ş-apoi cum să-mi vie dorul
 „Să mai merg în şedători ?“

*Ea se plânge ş-apoi tace . . .
 „De minune-ţi cunosc glasul . . .
 » Dragă, nu mi te preface;
 „Bine-ţi şcie mama pasul,
 „Nu şciu când o vini ciasul:
 „Măritişul ți-l voi face“.*

*Ea pe cer şi pe pământ,
 Şe tot jorâ că nu vré,
 Ci mai bine în mormânt
 Decât să se 'ntemple-aşă . . .
 Eu şciu bine că ea vré,
 Ei, dar ele aşă sânt!*

IOSIF STANCA.

Descoperirea profesorului Röntgen.

Mare senzaţiune a produs în cercurile ştiinţifice din toată lumea o broşură apărută dîlele trecute în Würzburg,¹ care tratéază despre o epocală descoperire, o descoperire, care va da un nou avént ştiinţei medicale.

Deja în anul 1879 au produs experimentele cunoscutului chimist şi fizic englez Crookes senzaţiune nu numai în cercurile specialiştilor, ci în toate cercurile societăţii. De mai bine de 20 ani (Gassiot 1854, Plücker şi Geissler 1858) se şciea că curentele potenţate ale unui aparat de inducţiune trec prin o ţevă de sticlă, în care aerul e subţiat până la $\frac{1}{400}$ a desimii sale normale şi produc în gazul subţiat foarte frumoşe chipuri de lumină; curentele electrice intră şi ies prin doue sirme de platină topite în ţeve, care sînt prevédute une ori cu diferite plăci din acelaş metal. Cathodul apare încungiurat de o lumină blândă albastră închisă; de la anodul,² inse se revérsă o lumină roşie ca florile de persici prin întreaga ţevă până aprópe de lumina negativă.

În curénd inse a succes prin perfecţiunea tubumbelorde argint viu a subţia aerul în o astfel de ţevă geissleriană la $\frac{1}{1000000}$ parte a desimii sale originale. Acum se iviră în ţeve fenomene cu totul deosebite şi neaşteptate. Cu subţierea progresivă lumina pozitivă se retrage tot mai mult şi dispare aprópe de tot, iar lumina albăstrie negativă — lumina chatodică — se întinde tot mai mult până umple ţeva întregă; pe când raşele de lumină pozitivă, pe cât există, merg totdauna dealungul eventualelor indoituri ale ţevii spre polul negativ, curentul de lumină negativă — raşele chatodice — merge numai în linii drepte, care stau perpendicular pe suprafaţa cathodului, fără a considerá cât de puşin poziţia polului pozitiv. Un magnet inse, pe care îl apropii pe din afară de ţeve, abate raşele cathodice şi le sileşce în căi curbe.

¹ „Neue Strahlen“ von prof. Röntgen. Würzburg 1896.
² Cathod se numeşce polul negativ, iar anod cel pozitiv.

Ţevile, care arată aceste fenomene, se numesc de comun „ţevile lui Crookes“. Aceste fenomene inse au fost descoperite deja mai înainte, 1869, de Hittorf, profesor în Munster, şi descrise detaliat.

Pe când inse lucrările modestului savant german numai în cercurile specialiştilor au aflat atenţiunea meritată, Crookes a şciut să producă prin elegantele sale experimente foarte varii şi frumoşe fenomene şi să câştige astfel interesul unui public numeros, cu atât mai vértos, fiind că a încercat a esplică aceste fenomene, prin hipotesa senzaţională, că gazul în ţeve ar fi intrat în „a patra stare de agreaţiune, în a materiei radiatóre“. De şi Crookes prin lăşirea cunoşcinşelor despre lumina cathodică în cercuri mai mari şi-a câştigat merite incontestabile, totuş s'ar páré just a numi ţevile, în care se produc numitele fenomene, după adevératul descoperitor, mai bine „ţevile lui Hittorf“.

Raşele cathodice sînt închise în ţeva de sticlă; corpuri, pe care voim să le espunem influenşei lor, trebuie dar închise în ţeve. Acolo, unde dau de páreşii de sticlă, fac ca sticla să lumineze viu-verşiu (fluorescintă), dar nu străbat prin ea. Numai de curénd i-a succes (1893) lui Lenard în Bonn a lăsá raşele să străbată şi prin ţeve. După ce Heitz aflase că plăci subţiri de metal sînt penetrabile pentru raşele cathodice, Lenard a aşedat în páreşii unei ţevi Hittorfiane o subţire placă de aluminium şi prin acéstă „feréstră“ întunecată în párete străbătăcios raşele cathodice eşiau în aer, care producea o lumină difusă.

Astfel stă lucrul până la epocala descoperire a profesorului Röntgen (decembre 1895), care în dîlele din urmă a produs senzaţiune justă. Röntgen a învălit ţeva cu un carton negru nestrăvediu şi a aflat că o substanţă, care fluorescéază de exemplu cyamira de baryum, adusă în apropierea ţevei, luminează. Trebuie deci să radiése ceva de la ţeva acéstă, ceva ce străbate prin cartonul nestrăbătăcios pentru lumină şi, de şi cu ochii noştri nu putem vedé, influenşeză asupra substanşei cu însuşiri de fluorescenşă asemenea luminei. Acéstă radiare emanéază, precum s'a putut vedé apoi, din acele locuri ale páretelui de sticlă, asupra cărora cad raşele cathodice făcéndu-le să lumineze verşiu. Raşele acestea nu pot fi raşele cathodice, fiind că le lipseşce însuşirea caracteristică, că nu pot fi abătute de un magnet. Pentru aceste raşele noue, pe care Röntgen de o cam dată le-a numit raşele X, toate corpurile sînt mai mult séu mai puşin străvedii; străbat uşor prin hârtie, prin o carte grósă de mai mult de 1000 feşe, prin butuci de lemn şi scânduri gróse, prin plăci de gumi şi chiar şi prin plăci de metal, decă nu sînt prea gróse. Însuşirea străvedie a corpurilor pe lângă aceeaş grosime e în mod esenşial condişionată prin desimea lor; aşă d. e. plumbul specific de o grosime de 15 mm. e aprópe de tot străvediu, pe când o placă de aluminium de dece ori mai grósă slăbeşce, ce-i drept, influenşă raşelor, dar nu le nimiceşce de tot. Cum a mai dovedit Röntgen, nouele raşele nici nu se resfrâng şi nici nu se reflectéază în corpuri, dar ca şi la lumină, într'un mediu necurat, turbure, se imprăşcie.

De însemnătate deosebită e inse faptul, că plăcile de fotografie sînt simşitoare pentru aceste raşele noue invisibile, aşă încât fenomenele pot fi ficsate. De órece raşele străbat aprópe neimpedicate prin straturi mai subţiri de lemn, hârtie şi staniol, fotografiarea se póte face şi în caseta închisă séu pe placa fotografică învălită în hârtie în odaia luminată.

Experimentele lui Röntgen, cu deosebire cele din

urmă, fotografice, au fost făcute și în institutul fizical din München și încă cu deplin succes. La început experimentele nu voia să succedă, pôte fiind că țevile Hittorf des întrebuințate, nu produceau rațele destul de puternic, de și arătau destul de frumoase fenomenele cathodice. Țevi noi in se arătau fenomenele cât se pôte de bine. În țevile aședate orisontal curentul luminii cathodice a fost abătut prin un magnet în partea de jos și placa fotografică închisă în o casetă seu invelită în carton negru a fost aședată sub țeve; literele și ornamentele, tăiate în metal, și aședate pe casetă apăreau în curënd ca margini umbröse și anume fiind că rațele străbăteau prin lemnul descoperit neimpedecat, iar unde zăceau bucățile de metal — literele și ornamentele străbăteau numai slăbite. Tot așa apar și bucățile de metal în pungă de piele. E curios, că prin sticle și cristale străbătăciose, rațele străbat mai cu greu, decât prin lemn: căci aședate în cutii închise și puse pe placa invelită apar deschise și pe fund intunecat. Décă aședi mâna pe casetă, pe placă apare o imagine umbrösă, de ore-ce rațele străbat mai ușor prin părțile mai moi, decât prin öse, cari în pozitiv apar förte curat în umbra mai deschisă a mânei. Décă lăsăm ca rațele să străbată prin o gaură făcută în o placă de plumb în apropierea căreia stă țevea, ösele apar curate, bine observabile, chiar și unghiile se vöd, în giurul degetelor pare a planá un inel de aur.

Chiar în acésta constă însemnătatea descoperirii pentru știința medicală. Putëndu-se fotografiá tóte frânturile de öse seu alte vätëmări interne.

Folösele bicicletei.

Velocipedul e la modă. Factorii poștali în unele țeri distribuiesc corespondența cu ajutorul bicicletei; în armată, pretutindeni velocipedul face curieri. Academia de medicină din Paris alarmată de proporțiile, ce ia din și în și velomania, a studiat mult timp cestiunea de a se ști decă exercițiul bicicletei este seu nu recomandabil.

Cum in se se găsiu în Academia franceză nemuritori, cari în orele libere nu desprețuiu acest soiu de distracție, chestiunea acésta a stërnit numeröse și interminabile discuții, — așa că sentința hotărîtore de sorta bicicletei n'a fost încă pronunțată.

În ori ce exerciții corporale, anumite grupe de mușchi mai mult seu mai puțin numeröse intră în acțiune, se pun în mișcare. Circulația generală devine mai activă, mai regulată. Din tóte acestea resultă necesarmente un mare folos: sănătatea se mărește. — Se pôte stabili deci în principiu că tóte exercițiile corpului: scrima, gimnastica, inotarea, călăria etc. sânt recomandabile. Se naște firește întrebarea, pe care din aceste exerciții îl vom alege; care din ele trebuie interzis unui bolnav de piept, de inimă etc?

Bicicleta nu pune în mișcare numai mușchii membrilor inferiöre, ci și pe aceia din regiunea dorso-lombară și ai membrilor superiori.

Funcțiunile pielii se 'mplinesc regulat și eliminarea produselor nefolositoare seu chiar vätëmătore organismului se operéză cu inlesnire. Escesul de grăsime este ars. Pentru persoanele grase prin urmare, bicicleta va da rezultate escelente.

O altă întrebare e: decă bicicleta trebuie permisă femeilor.

Nu vorbim decât de femeile sănătöse, ale căror organe sânt într'o stare anatomică normală. Ciclismul moderat nu numai că-i fără primejdie, dar încă trebuie cu dinadinsul recomandat femeilor, cu deosebire în orașele mari, unde ele-s condamnate la o viétă sedentară.

Lipsa de esercițiu împiedică dezvoltarea fetelor. Ciclismul amelioréză respirația, activéză oxigenarea. Deci nutrirea țesăturilor se reguléză, grăsimea e arsă, pe când sistemul muscular se dezvoltă, se fortifică. Nervositatea și hysteria sub inriurirea unui sânge mai bogat, dispar repede.

Iată acum câteva reguli de care trebuie să țină socotélă cei cari se dedau la asemenea eserciții.

Primul lucru care trebuie să se observe e șeua; să nu supere de loc, atitudinea corpului să fie regulată.

Veștmintele trebuie să fie largi, de lână. Corsetul să nu stringă prea mult talia, să lase deplină libertate respirației.

Esercițiile de ciclism nu trebuie să trecă peste o oră.

Pentru anemici, persoanele grase, cei cu reumatisme și neurastenici, ciclismul cumpëtat e cel mai bun esercițiu. El odihnește mintea și întărește corpul.

Dar abstracție făcënd de folösele ce aduce, ciclismul e mai presus de ori-ce o plăcere.

Câte preumblări frumoșe nu se pot întreprinde; decât să stai închis într'un salon seu o berărie!

O inscripțiune romănescă în Vaț.

Omul ca jamba
dzilele lui ca floarja câmpului.
Psalm 102. V. 15.

În midzlocu beseriqui aquestej sau pus trupul
întru Christos adurmitul Servu luj Domnedzeu

Petru Bratovicș

Negutitorj si Cetetjan a Orasului Vatz, unul
din ajutorii Svintej Beseriqui aquestia
quarele vietuind 64 anj au repeosat în
Domnul în 3 novemvrje 1809.

Acésta inscripțiune mi-a predat-o repausatul Ionichie Miculescu paroch român în Budapeșta, carele eră și preotul temniței din Vaț, dar nu am publicat-o în timpul predării inscripțiunii, pentru că mai cerusem niște date, cari apoi nu se mai culeseră.

În Vaț au fost mai mulți macedo-români avuși și inscripțiunea e pe o pëtră zidită în păretele bisericei.

AT. MARIENESCU.

Costică spune cu bucurie mamei sale că a intrat în scădere.

— Adevërat? Spune-mi dar, decă iai trei din opt, câte remân?

Costică tace.

— Presupune, repetă mama sa, că ți-am dat opt caramele, din cari ai mâncat trei; câte ți-au mai rămas?

— Nici una.

— Cum nici uua, când tu ai mâncat numai trei din ele?

— Da, numai trei! Eu le mânânc pe tóte.

POPORUL.

Iléna.

Pe sub póla codrului,
La crășma crășmarului,
Este d'o fată frumósă,
Veste 'n țeră încă-i mërse,
Da de mândră și frumósă,
Până la turcuțu acasă.
Turcu decă ș-o auđit,
La Iléna a pornit.
Iléna eși afară, vėđu sóre rėsărind
Și un vișin mândru in florind,
Iléna se bagă 'n casă,
Pune cótele pe mėsă.
— Hoi tată tátuța meu,
Vut-o bate Dđeu,
Crășmuța ta din pădure,
Că eu eșii până afară,
Vėđui sóre rėsărind
Și un vișin mândru in florind,
Și pe Turcu la drum pornind.
— Taci Ilénă, fėtul meu!
Că până Turcu o veni,
Eu pe tine te-oiu ingropă,
In chilie de tămăie
Și cu päreți de făclie.
Turcii se bagă in casă,
— Noroc bun crășmar bėtrân,
Adă-mi o holbă de vin,
Pe Iléna mai minten.
— Pe Iléna nu oi da,
Că pe Iléna o-am ingropat,
Aséră pe scăpătat,
De nu-mi credeți cuvėntu,
Hai să ve arăt mormėntu,
De nu-ți crede nici așa,
Hai să vė arăt și crucea.
Luară-se, duseră-se până la
Mijloc de cale,
Când fu la mijloc de cale,
Un căne de Turc bėtrân,
— Hai napoi să ne 'nturnăm.
Turcii napoi se inturnară
Și pe Iléna o aflară,
Cu coți pe mėsă ședėnd
Și din gură cuvėntand,
Lacrăni din ochi-i curgėnd,
Totu mari ca și bobu
Și ferbinți ca și focu.
Luară-se, duseră-se
Până la o Dunăre de apă,
Iléna din graiu grăiá :
— Ia lăsați-mi mănúța,
Să-mi rădic bărțița,
Iléna din graiu grăiá :
— Decăt róbă Turcilor,
Mai mănăcare peșcilor,
Că in Dunăre m'oi aruncá
Și peșcii m'or mănăcă.
Iléna in Dunăre s'o aruncat
Și peșcii că o-au mănăcat.

Din Luncșóra, in Biharia.

PETRU CIPOU.

Descăntece.

De deochi.

Dómne Marie maică sântă de Tine eu me rog
Ție, tu-mi ajută mie, pe gândul ce gândesc, pe léc să
intėlnesc. De-i deochiat de bărbat — crepe-i irima in
patru, de-i deochiat de muiere curată, necurată —
crepe-i irima in patru. De-i deochiat de fată curată,
necurată — crepe-i peptul in patru. De-i deochiat de
muroi, de strigoi — sară-i ochii, pice-i limba, crepe-i
irima; de-i deochiat de muróe, de strigóe — sară-i
ochii, pice-i limba, crepe-i irima. De-i deochiat de 99
de feluri — te continesc cu puterea lui Dđeu și cu
cuvėntul meu. De-i deochiat de 99 de chipuri — te
continesc cu cuvėntul meu: nu infocá, nu 'mpunge, nu
străpunge, ci te alege și te culege, din irimă, de sub
irimă, din vine de sub vine, din ciónte de sub ciónte,
din carne de sub carne, din fața obrazului, din melciul
ochiului, din vinele piciórelor: s'alégă și să culégă și
să ducă 'n codri pustii, unde vacă négră nu răgeșce,
cocoș negru nu cãntă, unde-i ierba nencepută și apa
nebeută și remăe curat și luminat — cum Dđo l'o dat
Repetéză de 3 ori in apă, cu apa se spélă și bé.

De scrintitură.

Dómne Marie maică sftă de tine eu me rog ție,
tu-mi ajută mie, pe gândul ce gândesc, pe léc să in-
tėlnesc. Pe podul de argint s'o dus, bránca ș-o scrin-
tit, căerându-se, văerându-se, nimeni bine nu-l auđiea,
numai maica sftă din pórtă cerului. Maria sftă strigá
cãtră Ilie Prălie: hai forosteșce la N. mėduvă cu mė-
duvă, ciont cu ciont, vine cu vine, carne cu carne,
piele cu piele, cum forosteșce „Filimon“ argintu și că-
vaciu ferul, și remăe curat și luminat cum Dđo l'o
dat, că 'n ciasul ce-o născut nimica nu-i-o fost, nimica
și nu-i fie, ci-i dá Dómne léc de la sfinți, de la ángerii
și de la maica sftă, cu aburul meu suflai, léc de la
Dđo ia dumaiu.

Din comuna Sabolciu in Biharia.

AVRAM IGNA.

Doine și hore.

Cucule pénă salcie,
Eu me culc, tu me scălcie,
Că io nu-s așa 'nvėțat —
Ca să me culc neschalciat!

Cucule pénă galbėnă,
Io me culc, tu me légănă,
Că io nu-s așa 'nvėțat,
Să me culc nelegănat.

Cine strică dragostile,
Mănăce-i grăul paserile,
Aibă casa cucului —
Și odihna vėntului,
Nice cucu n'are casă,
Nice vėntu țeră alėsă.

De la Vașcou, in Biharia.

VASILIU SALA.

SALON.

Scrisoare din München.

Didina!

Ca un cântec bătrân, tânguitor și dulce, ce se perde tremurând în depărtări, învie în mine amintirile din trecut, se intrupă în un chip blând, cu nume dulce... un nume, la a cărui auz și aži me cutremur încă și vârs lacrimi de durere...

Didina, cântec de filomelă, lumină palidă de lună... Te văd înaintea mea cu ochii tei mari, cari luciau de sub genele-ți negre ca doi luceferi printre norii deși... cu buzele-ți rotunde, de pe cari cuvintele și șoptele tale sburau vioiu ca fulgii de zăpadă... și când îmi aduc aminte de sărutul acestor buze... un sărut lung și dulce...

Un renumit scriitor norvegian a zis undeva că doi amanți sunt o binefacere pentru un popor, dând acestuia o poezie frumoasă, pe care copiii o vor învăța-o de rost spre rușinarea părinților, cărora banul li e lucrul principal.

Eu inse nu vreau să le dau românilor noștri de la școlă și acesta poezie de rost, căci știu și eu, de când ședeam încă pe băncile școlii, cât e de greu să învăț de rost... cu deosebire prosă fără înțeles, cum e datina la multe școli.

Nu vreau să me blasteme copiii de școlă... înghit dar amintirile aruncate în un pahar de bere... și trec la adevăratul scop, cu care am început capitlul acesta.

München metropola berei, cu 16 bereri mari, reședința atâtor și atâtor corporațiuni, are fără a socoti cei morți îngropați în cele 6 cimiteri, atâția și atâția locuitori — îmi cer seusele, decă nu sunt exact, n'am statistica la mână, și așa e posibil să aibă și ceva mai mult. — Mare parte se țin de secul frumos, frumos în sensul cel mai larg al cuvântului, și mai însemnate dintre aceste — cel puțin pentru mine — sunt Rosa, Leni, Lis'l, Anna...

Ah, da Anna!

N'o cunoșceți? Tres bien, nu-i pagubă. Ve asigur, că nu se plătește, o cunosc bine, căci i-am fost vecin. Nu pot dice că e urită, are ce-i drept numai patru măsele în gură, dar măsele cu atât mai negre și stricate, buze... dar n'aveți mes dames, decăt să priviți spre feréstă și ve asigur, că...

„Impertinent!“

Pourquoi mes dames?

De ce aruncați fóia din mână? O, sunteți nemilose și reci, ve supărați înainte de ce v'am făcut încă complimentul... nu sunteți ca münchenezele noastre, séu hamburgezele lui Heine. Fiicele Bavariei chiar ca și fiicele Hammoniei se bucură de bucuria ta, plâng la durerea ta, și vin forte des în poziția să-ți deie și cea din urmă mângăere...

München are o garnisonă de 10.000 ostași, din care apoi 30% din cei, cari văd la an lumina sórelui — respective a lunei, stau pe „picior de resboiu“ cu căsătoria...

Ací aș mai puté face o frumoasă asemănare între

acești copii, a căror mame au uitat că sânt fete, séu că sânt deja măritate, și între ordinațiunea unui fost ministru ungar, dar mama încă de mic m'a învățat să fiu cruțător și să-mi iubesc libertatea, am pus deci doue șire de puncte. Dar ca să ve astémpăr, mes dames, puțin curiositatea, ve pot spune, — de sine se înțelege — că pe lângă promisiunea să păstrați tăcerea cea mai adâncă, ve pot anume spune, că punctele de sus însemnă temniță până la 14 zile și amendă în bani până la 100 fl.

Ei dar unde am ajuns cu vorba!... cum văd, înghițitura cea de amintiri va fi fost prea durerósă... eră vorbă de münchenezele noastre.

Mai trebuie să-mi exprim admirarea și asupra unei alte virtuți, care lipsește la fetele de la noi. Münchenezele sânt forte credinciose. Iérna le poți vedé plimbându-se cu El la braț. Și El are mustețe blonde, e mic de statură, cam gros și pe nas are ochelari... și véra iar se plimbă cu El, numai cât mustețele lui acumă sânt negre, e puțin mai înalt, mai subțire, pórtă pince-ner și nu se mai numește ca iérna trecută Emil, ci Arthur.

Nici reprezentanții și urmașii lui Adam din München — séu reprezentanții și urmașii din München a lui Adam, cum ve place mai bine — nu se deosebesc în ale virtuților de secul frumos. Și ei se bucură, când te bucuri tu, plâng când plângi tu, și-și șterg lacrimile, cari curg șiróie — cu batista din busunarul teu. Că cu ocasiunea acestor cercetări geografice afară de batistă mai descopere și aitele, à la pungă și ciasornic, e de sine înțeles...

Pentru cei cari nu cunosc Münchenul, póte va fi interesant să șcie, că locul predilect de plimbare al damelor de aci, e grădina engleză. În zilele de duminică poți vedé plimbându-se aci dame în echipaje frumoase, dame pe cai frumoși, séu dame pe jos pe cărările frumoase...

Și eu ședénd pe o bancă, țin revistă... și dómne multe mai poți vedé, picioare gingașe, cari împinse de dorul de libertate în lumină își arată fețele falnic, rochii lungi pe cari croitoresele inse le-au croit de tot prea scurt... și apoi poți vedé și isprăvile deului Amor. Nu-i vorbă și Amor de la noi e hamiș, dar pe departe nu-i așa de hamiș ca cel din München, care în hamișaguri îl întrece și pe un ócreare domn mare din Ungaria, care baș la hamișaguri se pricepe.

Amorașul nostru e un „echt Münch'ner Kind!“ și ca atare i place berea... Apoi să te mai miri, decă i tremură mâna când slobóde arcu cu săgețile iubirei și în loc să nimerescă capul, nimerescé puțin mai jos și...

Pourquoi mes dames?

De ce ve supărați iarăș și aruncați fóia din mână? Nu ve place că damele de aci conduse de gustul lor estetic, vreau să aducă simetrie și la polul inimii și...

Dar văd că aži nu ve mai pot scrie pe plac, voiui finí dară cu capitlul acesta trecénd la cel următor, în care voiui cântá armele și vítézul, care... dar o să vedeți și dvóstre ce voiui cântá.

M. AEGEA.

— Miserabilul, a cutezat să-mi dea o palmă. Dar te asigur că nu va mai fi în stare să-mi dea și pe a doua.

— Îl provocí la duel?

— Nu; plec disérá în străinătate.

Ilustrațiunile.

C. A. Rosetti. La 8|20 aprilie se va serba la București a 11-ea aniversară a morții marelui patriot C. A. Rosetti, unul din fruntașii liberalismului. Din incidentul acesta, venim și noi să-i aprindem faclia aducerii aminte. C. A. Rosetti s'a născut la București in 2|14 iunie 1816, dintr'o vechiă familie boerescă. La 1833 a intrat in armată, apoi a servit in mai multe funcțiuni și in 1843 s'a dus la Paris. Acolo a început să se ocupe și de literatură, traducând poezii de Byron, Lamartine și Beranger, mai apoi compunând însuș asemenea lucrări, pe cari le-a și publicat sub titlul „Ciasuri de mulțumire“. La 1847 s'a însurat, luând de soție pe dșora Maria Grant, o engleză de cultură naltă, care a devenit apoi o escelentă româncă și model de soție și de mamă. Intors in țară, intră pe terenul politic, fundă diarul „Pruncul Român“, mai apoi „Românul“, pe care-l redactă până la mörte și unde a depus tot talentul seu de om de stat. Dênsul a ocupat felurite funcțiuni, a fost și ministru in mai multe rënduri; frate de cruce cu Ioan Bratianu, a fost unul din capii partidului liberal. A avut doi fii și o fată. A murit la 8|20 aprilie 1885.

Noul pod cu turnuri in Londra. La Londra, in acel oraș uriaș, unde se află atâtea minuni ale arhitecturii, de curênd s'a făcut un pod cu turnuri peste riul Themse. Pe cele doue colonne ale podului s'au construit niște turnuri frumoșe, legate și ele sus prin un pod mai mic. In ambele turnuri s'au construit chioscuri, unde se vënd beuturi recoritore. Lume multă se urcă acolo sus, ca să se pôta desfêta in priveliștea minunată ce se intinde inaintea ochilor.

LITERATURĂ și ARTE.

Un nou volum de poezii de Coșbuc este la noi Români un eveniment literar, de care toți avem să ne bucurăm. Un astfel de eveniment am anunțat pe scurt in nr. trecut, scriind că eminentul nostru poet a scos la lumină 'n București un volum nou de poezii, sub titlul „Fire de tort“. De atunci am primit cartea, am citit-o și am vëduț cu bucurie, că aceea este o vrednică urmare a primului volum. Acelaș fond poporal, aceeaș cugetare țrănescă și aceeaș limbă curat-românescă, ferită de pociturile străine, de cari unii scriitori de dincolo se servesc cu atâta plăcere și cu atâta stăruință vor să le incetățenescă in limba poporului nostru drept niște idiome neșe ale graiului românesc. Departe de influința pesimistă a lui Eminescu, lira lui Coșbuc ne presintă viêta cu multele ei desfêtări și bucurii, reversând asupra suferințelor un farmec al mângăerii și insuflețirii dulci. Genul in care deosebit intrece pe toți contimporanii, este narațiunea naivă, pentru care are colori gingașe și noue. Citind bucățile acestea, te simți par că la sate, veți petrecându-se in nainte-ți acele scene drăgălașe, auđi convorbirea plină de dragoste, suriđi la glumele nevinovate și te veselești de fericirea ce te 'mpresoră. Un adevêrat poet. De ocamdată numai atâta; cu alta ocasiune vom publică o dare de sémă mai amênunțită. Prețul volumului, din care reproducem o poezie in nr. acesta, e 1 fl. Editura librăriei C. Sfetea in București.

Povești din popor. Literatura noastră poporală se inmulțeșce pe ți ce merge cu culegeri noue. Poezii și

povești scöse din popor se publică de un timp incöci in tôte părțile. Academia Română i-a dat cu plăcere prestigiul autorității sale și a scos la lumină colecțiunea Jarnic-Bërsean și alte publicațiuni de felul acesta. Assoțiațiunea transilvană s'a cređut și ea datore să-i dea spriginul, a publicat un concurs (la 1890) pentru cea mai bună culegere de poezii, povești și datine poporale alese și încă nepublicate. Un rod al acestui concurs este și volumul apărut ȓilele trecute la Sibiiu, premiat și editat de Assoțiațiune, sub titlul „Povești din popor“ adunate de Ioan Pop Reteganul invêțator in pensiune și arangiate pentru tipar de dl Zacharie Boiu. Literatura poporală, scrie dl Boiu in prefață, cuprinde acele produse ale spiritului omenesc, cari fără a fi scrise, fără a se șci autorul, trec din generațiune in generațiune, se pôte numi cudrept cuvênt fotografia unui popor. In ea se oglindéză cu fidelitate, copie de pe natură, intrêgă viêta spirituală a poporului: credințele, inchipuirile, judecările, speranțele, chiar și superstițiunile și aberațiunile lui, așa incăt cine a pëtruns in literatura nescrisă a unui popor, il pôte cunoșce ca și când ar fi locuit ani de-adreptul in mijlocul lui. Iar cine va scrie in spiritul acestui popor, in felul lui de a cugetă și a simți, acela încă fiind in viêta ș-a ridicat un monument in inima poporului, care-l numeșce al seu“. Impărtășind intru tôte aceste vederi, constatăm cu bucurie, că și acêta nouă culegere a neobositului nostru folklorist, dl Ioan Pop Reteganul, este o oglindă fidelă a cugetării poporului român din Ardeal, de unde s'a adunat. Limba s'a păstrat cât se pôte de bine și astfel are să ia un loc vrednic printre scrierile de felul acesta, fiind totdauna consultată de toți cei ce studieză idiomul nostru poporal, cu atât mai vëtos, că la sfêșitul lucrării, se află și insemnarea provincialismelor.

Masepa de lord Byron in româneșce. ȓilele trecute a apărut la Craiova, in editura librăriei David I. Benvenisti, o nouă publicațiune periodică, intitulată „Biblioteca Nouă“, ea va publică scrieri de literatură și de știință, va apără de doue ori pe lună și se va vinde cu 15 bani numerul. In primul numer, care se numeșce „volum“, găsim poema lui lord Byron „Mazepa“ tradusă in versuri de dl George Coșbuc. Distinsul nostru poet ne spune, că a făcut traducerea asta la 1884, pe când eră student la universitatea din Cluș. E o traducere liberă, de aceea traducerea are vr'o 200 de versuri mai mult decât originalul. Nu șcim decât vom avé degrabă vr'o traducere mai fidelă a poemei lui lord Byron, inse ori când s'ar ivi una, actuala traducere liberă totdauna va fi citită cu plăcere, căci ea o limbă frumoșă româneșcă, este o lucrare de adevêrat poet. Drept specimen, iată aice câteva rënduri:

Ochii sânt oglindă,
Și câți sânt cei cari nu șciu,
Că 'n ochi s'ascunde graiul viu?
Adesea-ori privirea nașce
Gândiri in noi, la care n'ai
Cuvênt de esprimat cu graiu,
Dar ochiul singur le cunoșce;
Tu nu 'nțelegi de unde es,
Și totuș, tu le-ai ințeles;
Și-ți par o tainică pornire,
Dar veđi, că taina ta stă 'n fire
Și-acestui ințeles neclar
Nici chip nu-i afli nici hotar,
Pe când tu bine cunoșci tôte
C'asă-i și altfel nu se pôte.

Și acești ochi tac dar ei vorbesc,
Atunci sânt inimile prinse
Și ard în foc, ca și atinse
De fulger sfânt, și-și impletesc
În giur de inimi lanțuri, care
String inimile tot mai tare.

Călăușa în Dreptul Cambial. Dl Nicolae Nilvan, avocat în Șomcuta-mare și director executiv al institutului de credit și economii chioarean, a scos la lumină în tipografia A. Mureșianu din Brașov o lucrare de mare folos pentru toți aceia cari au afaceri cu bănci și contractează împrumuturi cambiale. Spre a introduce cât mai bine pe cititori în subiectul ce trată, autorul, om al practicii, s'a servit de forma cea mai ușoară și instructivă. Dând noțiunile cambiului, reproduce toate legile și decisiunile Curiei regești, relative la cambii; apoi incheie prin un indice alfabetic, care servește drept cheie la toate singuraticile afaceri cambiale. Cartea se află de vânzare la autorul în Șomcuta-mare (Nagy-Somkut.) Prețul 1 fl.

Un premiu literar din Sibiu. Un binefăcător din Sibiu (strada Măcelarilor nr. 39) anunță un premiu de 40 corone pentru cea mai bună lucrare asupra temei: „Pentru ce poporul român nu poate concura cu jidovii, ci între împregiurări egale el trebuie să se retragă, până când jidovii fac atât în privința materială, cât și numerică, progrese colosale“.

Bustul lui Traian. Sculptorul Ath. Constantinescu, care a făcut studii strălucite la Paris, a lucrat o copie a bustului lui Traian aflătoare în Luvru. Dsa va reproduce în gips acest bust pentru a-l vinde autorităților din România.

Gramatica germană a dlui A. C. Comanescu. A apărut: „Recensiunea jurnalului „Timpul“ de la 3/15 și 4/16 ianuarie 1896 și opiniunea dlui H. Schuchardt, profesor la Gratz despre valoarea Gramaticii limbii germane a dlui profesor Aurel C. Comanescu.

Biblioteca pentru toți. Din publicațiunea acasta a librăriei Carol Müller din București au apărut de odată trei broșuri: „Convorbiri despre artă“ de E. Re-caut și Ch. Baude cu 42 gravuri, traducție de Dumitru Stăncescu; „Din góna vieții“ de A. Vlașuță; „Prietenii“ roman de François Copée, traducție de Dumitru Stăncescu. Prețul unei broșuri 30 bani. Vom reveni.

Biblioteca Centrală din București care din cauza lipsei de local stetea închisă, se va mută de la 1 maiu în localul spațios unde fuseseră înainte tribunalele, lângă grădina Cismigiu. Ministerul școlilor a luat măsuri pentru repararea și adaptarea localului la trebuințele bibliotecii.

Revistă nouă. Dl Al. Davila a scos la lumină în București o „Revistă Sportivă“, din care au și apărut mai multe numere.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Concertul și reprezentația teatrală din Brașov, ce s'a dat în folosul Societății pentru fond de teatru român, la 28 martie v. (9 aprilie n.) a reușit foarte bine, în totă privința, căci a luat parte lume multă și diletanții s'au achitat escelent de rolurile lor. În piesa localisată de dna Virginia A. Vlaicu, „Trei doctori de odată“, au jucat dna E. Bogdan, dșorele Maria Bogdan, L. Nastasi și dnii A. Strévoiu, N. Bog-

dan, A. Vlaicu, dr. E. Mețianu și Ilie Savu. Corul a fost condus de profesorul P. Dima. În capul arangiamentului a stat dl Virgil Onițiu, director gimnasial și prim-secretar al Societății pentru fond de teatru român. Venitul curat a fost 113 fl. 38 cr. Mulțumirile noastre arangiatorilor și diletanților, precum și publicului care a spriginit acasta întreprindere vrednică de imitat!

Reprezentăția teatrală din Orăștie, despre care, pe temeiul informațiunii anterioare, în nr. trecut scrisesem că se va ține în duminica Tomei, s'a amânat pe 7/19 aprilie. Se va jucă: „Totul pentru ochii lumii“ séu „Cum se îmbătă lumea cu apă rece“ comedie în 2 acte de Labiche, localisată de dl Virgil Onițiu. În piesă vor jucă, dna Maria P. Barițiu, dșorele Roma V. Lucaciu, Veturia Vlad, Lucreția Piso, Olga Romoșan și dnii Petru P. Barițiu, Remus Dobo de Rusca, Ioan Moța, Ioan M. Corvin, Ioan Dorca și Artur Corvin. Venitul curat este destinat pentru fondul Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorii.

Concert și reprezentație teatrală în Șeitin. Corul bisericesc gr. or. român din comuna Șeitin, comitatul Cianad, a arangiat sub conducerea învățătorului Ioan Russu, a doua zi de Paști, un concert și o reprezentație teatrală. Concertul a fost deschis de corul bărbătesc: „Pricésna Pașcilor“. apoi învățătorul Ioan Roman a rostit cuvântul de deschidere, corul a cântat câteva piese, Lazar Dragan a declamat poesia „Cătră români“ de Iosif Vulcan, inv. Dimitrie Micu a ținut monologul „Cum am remas flăcău bătrân“; în sfârșit s'a jucat „Ruga de la Chisetu“ comedie populară într'un act de Iosif Vulcan. Apoi a urmat dansul.

Concert la Caransebeș. În duminica Tomei, cu ocaziunea deschiderii sinodului diecesan, Societatea română de cântări și musică din Caransebeș, a dat un concert, sub conducerea dirigintei A. Hathner. Corul a cântat compoziții de Vorobchievici și Mureșan; dșora Cornelia Condrescu a cântat pe pian o romanță.

Concurs pentru compoziții musicale. Dl Z. Dimitrescu, proprietarul unui magazin de musică din București, publică un concurs cu premii pentru compoziții musicale și anume: serenade, romanțe, marșuri, balade, doine, hori etc. Premiile sânt: o pianină, un fenix cu note, o citeră și mențiuni onorabile. Terminul 1 maiu. Premiul se va decerne în 15 maiu.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. Dl Nicolae Criste, cetățan român gr. or. din Beiuș, a dăruit casa sa din piață, în preț de 10.000 fl., comunității bisericesti gr. or. de acolo. Acest fapt generos înalță pe dl Nicolae Criste între primii binefăcători ai bisericii; cu plăcere îi ținem la mulți ani! — *Părintele Sava Popovici*, protopresbiter onorar, spiritual în districtul preoțesc militar al Vienei, decorat cu crucea de aur pentru merite preoțesti, a fost numit protopop militar.

Preoții militari. Diarele scriu, că din ordin mai înalt preoții militari gr. or. și gr. c., cari pân' acuma au fost puși în clasa VIII, de acuma înainte vor avea titlul de „protopopi militari“. În timp de pace, numărul preoților militari activi, va fi următorul: 1 vicar apostolic, 1 director consistorial, 15 preoți militari, 1 protopop gr. or., 1 protopop gr. cat., 1 senior militar evangelic, 32 curatori, 39 capelani rom. cat., 11 ca-

pelani gr. cat., 8 capelani greco-orientali și 7 preoți evanghelici.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Iosif Blaga*, profesor la gimnasiul gr. or. român din Brașov, s'a logodit cu dșora *Elena T. Stanescu*, fiica marelui comerciant Tache Stanescu din Brașov. — Dl *Ștefan Mariș*, absolvent de teologie din archidieceasa Blaș, se va cunună cu dșora *Carolina L. Maior*, in Chimintelnicul-de-Câmpie la 19 aprilie. — Dl dr. *Lazar Ghebeleş* s'a logodit cu dșora *Mariora Petrușiu* in Șepreuş, comitatul Arad, la 6 aprilie. — Dl *Emiliu I. Marcu*, absolvent de teologie, s'a logodit cu dșora *Leontina Boghian*, in Bercheșul-de-Câmpie. — Dl *Ioan Pleș*, cantor la catedrala gr. c. română din Oradea-mare, s'a logodit cu dșora *Măriora Szilágyi* in Vad, comitatul Bihării.

Știri personale. *Principele Ferdinand al României* și principesa *Maria*, dimpreună cu micii principii, au plecat din București la Coburg, unde vor asistă la căsătoria principesei *Maria* cu principele *Hohenlohe*. — Dl dr. *Aurel car. de Onciul*, secretar in ministerul de interne din Viena, a fost numit prefect in Moravia.

Procesul de presă al »Dreptății«, intentat fostului redactor responsabil, dl dr. *George Candrea*, s'a pertractat joi la tribunalul cu jurați din Timișoara. Dl *Candrea*, care de atuncea s'a dus in România, nu s'a prezentat, ci a fost reprezentat prin avocatul *Kornis Geza*, numit ca curator din partea tribunalului.

Petrecere de dans la Arad. In duminica *Tomei* s'a dat la Arad o petrecere de dans, la care au luat parte dómnele: *Aurelia Petran*, *Alexandra Popescu* (Buteni,) *Elisa Stănescu*, *Cornelia Olar*, *Valeria Popescu* (Lipova,) *Lucreția Catone*, *Maria Miuș*, *Ana Barbu*, *Emilia Zaslo* (Seleuş,) *Iuliana Popovici* (Otlaca,) *Ana Cosma*, *Aurelia Mioc* și dșorele *Octavia Stolojan*, *Cornelia Cosma*, surorile *Cuzman*, *Paulina Voianș*, *Rosalia Lugojan*, *Ermina Marcovici*, *Cornelia Olar*, *Anușă Popescu*, *Aurelia Adamovici*, surorile *Steian*, *Victoria Barbulescu*, *Valeria Pavel* și altele.

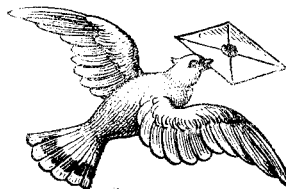
Numiri de munți și sate române in Galiția. Un cititor din Galiția al foii noastre vedând, că dl *Th. Burada* a obținut la Societatea Geografică Română din București un ajutor spre a studia numirile geografice din Galiția, ne serie că in părțile *Colomiei* in adevăr cunoșce mai multe numiri de munți și de comune curat românești, unde ați nu se mai aude nici o bóbă românească. In privința acesta i vor puté da informații dlui *Burada*, medicul militar dl dr. *Todorescu* și dl *Camuțchi* in *Colomea*.

Incoronarea țarului. Iată programul oficial resumat al serbărilor încoronării de la Moscova: Intr'una din primele zile de aprilie se vor transportă in mod solemn insignele suveranității, in echipagii aurite de la palatul de iernă la gară. Un tren special le va transportă la Moscova. La 19 maiu țarul și soția vor sosi la palatul *Petrovsky*, lângă Moscova, unde se va celebra ziua nașcerii țarului. La 22 maiu va avé loc intrarea triumfală la Moscova, unde vor visită catedralele *Archengelsky* și *Blagowestchensky*. La 23 și 24 suveranii vor primi in sala tronului palatului *Kremlin*

pe ambasadorii străini. Ceremonia încoronării se va face la 27 maiu. La 28, 29 și 30 țarul și țarina vor primi felicitările ce li se vor presintă de diferitele corpuri ale statului, misiunile străine, delegațiunile etc. De la 27 la 29 iluminatii mari in timpul plimbărilor suveranilor pe stradă; la 29, adunare la palatul *Cremlin*. La 30 și in zilele următoare spectacole de gală și serbări populare pe câmpia *Bodinsky*. Baluri, prânzuri, concerte, reviste. La 8 iunie, plecarea părechiei împărătești.

Necrológe. *Amalia Paladi*, născută baronesă de *Luzsenszky*, soția dlui *Victor Paladi*, proprietar in *Borozel*, comitatul *Bihării*, a incetat din viață la *Vad*, in *Biharia*, la 14 l. c. in etate de 47 ani. — *Ioan Selăgianu*, paroc-protopop gr. c. in *Moftinul-mic*, comitatul *Sătmar*, a incetat din viață la 8 aprilie, in etate de 60 ani, lăsând in doliu familie mare. Reposatul a fost unul din preoții de frunte ai diecesei oradane; ș-a inceput cariera ca profesor la gimnasiul din *Beinș*, unde ș-a făcut un nume stimat; apoi ș-a continuat activitatea ca preot in părțile sătmărene, luând parte la toate stăruințele de rededeșteptare națională și culturală. — *Ioan Babușiu*, capelan gr. c. in *Bucium*, a reposat la 8 aprilie, in etate de 33 ani. — *Iuliu Pop*, invățător in *Năséud*, a incetat din viață la 7 aprilie, in etate de 36 ani.

Poșta redacțiunii.

Drept are. Noi credem că are nu numai drept, ci și dreptate. De aceea ar fi păcat a mai urmă discuțiunea, apărându-ți teza greșită. Dar nici nu dici nimic nou și prea te ocupi de persoana protivnicului.

Dlui V. P. M. in Bl. Din 1883 nu mai avem la dispoziție nici un exemplar.

Doi ochi. Incercare neizbutită.

Beatrice. Nu mai aveți nimica pentru noi?

Dnei A. B. Aveți dreptate. Ne-am convins. Mulțumim.

Dlui D. T. in Buc. De doue săptămâni tot așteptăm piesa.

Dă-i drumul în sfârșit!

Bobocel. Nimic nou in el.

Budeniș. Când vom primi iarăș o schiță frumoasă?

Camend. Nu mai cântă lira? Ori condeul a ruginit?

Călimdarul săptămânei.

Dumineca Mironoșitelor, Ev dela Marcu, c 15. gl. 2, a inv. 3.			
Țiua sêpt.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sôrele.
Duminecă	7 Păr. Georgie	19 Hermop	4 41 6 48
Luni	8 S. Ap. Irod și Ruf.	20 Sulpițius	4 39 6 50
Martți	9 Eupsichie	21 Anselm	4 37 6 52
Mercuri	10 S. Ter. și Pomp.	22 Lotar	4 35 6 53
Joi	11 Mart. Antipa	23 George	4 33 6 55
Vineri	12 Cuv. Vasilie	24 Adalbert	4 31 6 57
Sâmbătă	13 Mart. Artenile	25 Marcu Ev.	4 28 6 59

Noul treiluniu

aprilie—iunie, incepe cu nr. acesta. Rugăm pe toți aceea a căror abonamente a expirat cu nr. trecut, să binevoiéscă a le innoi de timpuriu, căci numai cu abonamente plătite regulat inainte putem susține foia. Cei ce nu mai vor să remănă abonați sânt rugați a ne innapoiă numărul acesta, ca să le sistăm expedarea.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei-

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÂNG IN ORADEA-MARE.